

**K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ**

**MEZUNİYET ÇALIŞMASI
1958-1974
KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI HATIRALAR**

**HAZIRLAYAN
SERGÜL BARSAKCI
960472**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ**

**LEFKOŞA
2000**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
GİRİŞ	2
1963 YILINA AİT CANLI HATIRALAR	3
Gülşen Sonsal	4-5
Hasan Hacıyub	6
Nurten Ahmet	7-8
Turgay Sarıkaya	9-11
Zekiye Özmen	12-13
1964 YILINA AİT CANLI HATIRALAR	14
Ömer Akcan	15-16
1974 YILINA AİT CANLI HATIRALAR	17
Ali Çınarlı	18-20
Celal Barsakçı	21-24
Feyzullah Bostancı	25-27
Fikri Üzmen	28-30
Gülşen Sonsal	31-32
Hasan Hacıyub	33-34
Ömer Akcan	35-36
Turgay Sarıkaya	37-40
ŞAHİS ADLARI İNDEKSİ	41-42
YER ADLARI İNDEKSİ	43-45

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili Edebiyatı Bölümü, 1999-2000 öğretim yılı mezuniyet çalışması, Kıbrıs Türkünün Mücadelesi.

Mezuniyet çalışmamda anıları toplarken biraz zorluk çektim. Ama bu sayede Kıbrıs Türkünün çektiği eziyetleri, sıkıntıları daha iyi anladım. Anıları anlatan kişiler kimi zaman göz yaşlarını tutamadılar.

Mezuniyet çalışmamda bana yardımcı olan Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a Hasan Hacıyub'a, Ali Çınarlı'ya, Ömer Akcan'a, Turgay Sarıkaya'ya, Fikri Üzmen'e, Nurten Ahmet'e, Zekiye Özmen'e, Gülşen Sonsal'a, Celal Barsakçı'ya ve Feyzullah Bostancı'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lefkoşa, Haziran 2000

Sergül Barsakçı

GİRİŞ

1958-1974 yılları arasında Kıbrıs Türkünün, Rumlara karşı verdiği mücadeleyi anlatmaya çalıştım.

1 Nisan 1955' te Rumlar EOKA tedhiş örgütünü kurdular. Önce kendi vatandaşlarına sonra da İngilizlere ve Türk halkına karşı harekete geçip yüzlerce masum insanın canına kıydılar. EOKA' nın amacı Kıbrıs Adası' nı Yunanistanla birleştirmektir. Örgütlü, silahlı ve Yunanistan' ın desteğindeki EOKA karşısında Türk halkı savunmasız ve silahsızdı. Savunma ve direniş hareketini daha etkili bir şekilde yürütebilmek için siyasi liderlikle uyum içerisinde çalışabilecek düzenli, örgütlü ve disiplinli bir yeraltı örgütü oluşturuldu. Rauf Raif Denktaş iki arkadaşıyla birlikte Türk Mukavemet Teşkilatı'nı kurarlar.

1963 çarpışmalarının arkasından 20 Temmuz 1974' te Birinci Barış Harekatı gerçekleştirilir. 14 Ağustos 1974' te ise Rum direnişini tamamen kırmak için İkinci Harekat başlar. Harekatın üçüncü günü hareket hedeflere ulaşılmış olarak sonlandırılır. Daha sonra Uluslararası platformda birçok görüşmeler yapılır. Ateşkes sağlanmıştır. Fakat ortada belirli bir antlaşma yoktur. 15 Kasım 1983' te KKTC' nin kurulmasıyla Kıbrıs sorunu başka bir boyut kazanır.

1963 YILINA AİT CANLI HATIRALAR

1958'de Rumlarla Küçük Kaymaklı'da karşı karşıya otururduk. Kardeşlerim Türk Mukavemet Teşkilatı'nda çalışırdı. Trafik kazası geçirdikleri zaman arabada Birleşmiş Milletler, Türk Mukavemet Teşkilatı ile ilgili broşürler buldu. Evimizi aradılar ve Birleşmiş Milletler kardeşlerimi esir kampına götürdüler. Eşim de o zaman TMT'de idi. Kardeşlerim sayesinde onunla tanıştım. 1958'de nişan olduk, evlendik. Kardeşlerimi devamlı esir kampında ziyaret ettik. Eşim gizli istihbaratta görevli polisti. Broşür dağıtırken tutuklanmak istedi. Eşim de onlara dağıtanların elinden aldım diyerek kurtuldu. Polisten istifasını verdi, İngiliz üslerinde polis olarak görev aldı. İngiliz üsleri Limasol'da bulunmaktaydı. 1961'de Limasol'a taşınmak zorunda kaldık. 1963'te olaylar çıktığında üçüncü çocuğuma dokuz aylık hamileydim. 11 Şubat'ta Limasol çatışmaları başlar, mevziler kurulur. Ben sancılanırım. Diğer çocuklarımı komşulara bırakırım. Beni ambulansla Limasol'da bulunan halk evine götürdüler. Burayı hastahane yapmışlardı. Hastahanenin ilk hastası ben oldum. Gece doğum yaptım. Çarpışmalar başlayınca yaralılar gelmeye başlar. Ertesi gün sabaha yakın çarpışmalar şiddetlenir. Eşimden ilk iki gün haber almam, üçüncü gün eşimin sağ olduğu haberi gelir. Sancaktar (komutan) beni ziyarete geldi. Sancaktarın eşime gidip bir kızı olduğunu ve hastahanenin ilk hastası olduğu için ismini İlkgün koyduklarını söylemesini istedim. Akşam üzeri hastahaneye komşularım geldi. Çocuklarımın sağ olduğunu söyledi. İkinci gün hastahaneden çıktım. Mücahitler bana yardım ederek çocuklarımın yanına

gittim. Ertesi gün eşim geldi, bize yiyecek getirdi. Bu arada antlaşma olur, herkes evine gelir. Rumlar Türk tarafına serbest girip çıkacaktı. Üç çocuğum da kızamık oldu. Türk tarafında yeterli doktor olmadığı için sancaktardan izin alarak çocukları Rum tarafına geçirerek doktora götürdüm. Doktoru beklerken bir olay çıkar. Bana doktordayken sancaktardan bir telefon gelir. Çocukları "Baktırdıysan da baktırmadıysan da oradan kaç" der. Burada başka hasta Türkler de vardı. Onlarla birlikte arabayla kaçtık. 1974 Harekatı patlak verir.

Gülşen SONSAL
Yaş : 58
Yer : LEFKOŞA

1958'de Tepebaşı'nda ilkokula giderken okulumuz Rumlar'ın karşısındaydı. Rum çocukları ile laf kavgası eder ve birbirimize taş atardık. Bu kavgalarımız 1963'e kadar devam eder. Rumlar'ın baskısından dolayı Hisarköy'e gittik. Türkiye'den gelen Kızılay'ın çadırlarında kaldık. O zaman onaltı yaşındaydım. Hisarköy'den Lefkoşa'ya arkadaşım ile birlikte gezmeye gittik. Ledra Palas sınırına geldiğimizde Rum askerleri otobüsü durdurdular, herkesi aşağıya indirdiler. Sınırdaki Rumlar nereye, niçin geldiniz? diye sordular. Ben ve arkadaşım okula yazılmak için geldiğimizi söyledim. Otobüsü ve bizi yokladılar. Tekrar otobüse binerek Türk tarafına geçtik. Arkadaşım ile birlikte Saray Otel'in önünü gezdik. O zamanki polis komutanı yanımıza gelerek niçin geldiğimizi sordu. Hisarköy'den Lefkoşa'ya gezmek için geldiğimizi söyledik. Arkadaşım ve beni arabaya koyup Boğaz'a götürdüler. Biz ne olduğunu anlayamadan asker olduk. O yaşlarda oyuncaklarla oynamamız gerekirken gerçek tabancalar kullandık. İki sene St. Hilarion Kalesi'nde askerlik yaptım. Aşağı Boğaz'a destek bölüğü olarak gittik. Bir gece gençliğin verdiği cesaretle Girne'den Rumlar'ın elindeyken Girne'ye giderek denize girdik. Rumlar bizi farketmeden gidip geldik. Şimdi düşünüyorum da kendimde bu cesareti nereden buldum. 1971'de askerden çıktım. Daha sonra 1974 Harekatı başladı.

Hasan HACİEYYUB

Yaş : 50

Yer : KÜÇÜK KAYMAKLI

Pazar akşamıydı .Yıkandım,okul için hazırlıklar yaptım.O zaman oniki yaşındaydım.Küçük Kaymaklı'da oturuyorduk.Silah ve top sesleriyle sabahleyin erkenden kalktık.O zamanın gençleri bize gelerek Türkler'in hep aynı yerde bulunmasını istediler.Yan komşunun evinin büyük salonu vardı.O eve gitmek için yüksek duvarı aşmak gerekiyordu.Bu yüzden merdiven koyup çıkmak zorunda kaldık.Merdivenleri çıkarken kurşunlar başımızın üstünden geçiyordu.Orada otuz kişi vardık.Erkekleri hep bir odaya toplamışlardı.Biz orada üç gün kaldık.Bizim aramızda bir hemşire bir de veteriner vardı.O üç gün içinde hiç kimse bizimle ilgilenmedi.Veteriner dışarıda neler oluyor diye bakmaya çıkınca onu vurdular.Yaralı veterineri içeriye aldık.Ertesi gün evin önünden Türk bayrakları ellerinde askerler geçiyordu.Bizler de Türk askerleri geldi diyerek kapıyı açtık.Oysa onlar bizi pusuya düşüren Rum askerleri idi.Bizleri esir aldılar.Veterineri Rum hastahanesine götürdüler.Babamın üzerinde boş fişek vardı.Babamı bizden ayırdılar.Sonra bizi bir sıra halinde dizdiler.Bizi vuracaklarını sanarak çığlık atmaya başladım.Kahvelerin önünde bizleri sıraya koyup kamyonlara koydular.Büyük Kaymaklı'nın içinden geçtik.Bütün Rumlar bizi yakaladıkları için seviniyorlardı.Şimdi Rum tarafında kalan Cikko Manastırı'na götürdüler.Erkekleri ve kadınları ayrı odalara koydular.Bizim odadaki yavru çocuklar sürekli ağlıyorlardı.Bir dilim ekmek ve üç zeytinden başka birşey vermiyorlardı.Bir hafta sonra Kızılhaç gelip bizi Rumlar'ın esirliğinden kurtardı.Lefkoşa'da Saray Otel'e yerleştirdiler.Daha sonra bizi Köşklüçiftlik'te bir ilkokula götürdüler.Orada birbuçuk yıl yaşadık.Yaşadığımız okula asker yerleşince, herkes başının çaresine bakmak

zorunda kaldı.Biz de K      Kaymaklı'daki evimize geri d  nd  k
Her  ey normale d  nm    gibi g  z  k  yordu. İ  i olan i  ine, olmayan ise her
zaman yapt  ğı   eyleri yapmaya devam ediyordu.Ge  ici de olsa huzura
kavuşmu  tuk.

Nurten AHMET

Ya   : 50

Yer : LONDRA

1963 yılında yedi yaşında iken babamla beraber Angolem (Taşpınar) Köyü'nde koyunları otlatıyorduk. Lefke, Pendaya(Yeşilyurt), Doğancı, Taşpınar Köyleri'nde savaş başlar.Erenköy'de savaşın çok şiddetli olduğunu radyolardan dinlerdik.Türkiye'den öğrenciler Erenköye çıkartma yapmak için geldiler.Bu arada Cengiz Topel uçakla gelip burayı bombalamaya başladı.Uçağı kırmızı bir ateş şeklinde düşerken gördüm.Ama sonradan öğrendiğimize göre Cengiz Topel yaralı olarak paraşütle atlamış.Lefke Mücahitleri Cengiz Topel'i kurtarmak için sancaktardan izin istemişler,fakat Mücahitlere izin vermemişler.Bir kişinin hayatını kurtarmak için o kadar askerin hayatını tehlikeye atamazlardı.Cengiz Topel Rum mevzilerine yakın yaralı olarak düştü.Rumlar kendisini esir aldı ve çok büyük işkencelerle öldürdüler.Benim büyük ağabeylerim Türk Mukavemet Teşkilatı(TMT) dedikleri örgütün üyeleri idiler.Bizim kasabamız olan Lefke'den bütün gece dağ yolu ile köyümüze silah taşırıldı.Bir akşam babam bize birtakım hikayeler anlatırken aniden kapı çalındı.Kapıyı açtığım zaman yüzü siyah boyanmış, üzerinde ağır bir çanta, karşımda ağabeyimi gördüm.Fısıltı ile konuşarak içeri girdi.Ben korkumdan tiril tiril titremeye başladım.Piyade ve Sten silahını o akşam ağabeyimden öğrendim.Ağabeyim köyümüzü korumak için on mil uzaklıktaki Lefke Kasabası'ndan omuzlarında silah taşımayı vatan uğruna yapmayı, herkesin yapması gereken bir borç olarak görüyordu.Akıncılar Köyü'nden gelen ilkokul hocamız Yusuf Gazi milliyetçi bir insandı.Düşmanın köyümüze saldırmaması ve kolay kolay girmemesini sağlamak için köyün okulunda kurduğu projektörlerle etrafı tarardı.Köyümüz

insanlarının onüç ile altmış yaş arasında olanları Mücahit olarak gönüllü hizmet veriyorlardı. Ben yedi yaşındayken babam da elli yaşındaydı. Uzun bir şişle mevzide nöbet tuttuğunu hatırlarım. Silah olmadığı için bu tür kesici ve delici aletlerle vatanımızı korumaya çalışıyorlardı. Babam Rum tarafındaki Gudrafa Köyü'nden Angolem Köyü'ne gelen suyun başında nöbet tutmaktaydı. Ben yedi yaşlarında oraya at ile babama yemek götürürdüm. O zamanlar Gudrafa Köyü'nden Taşpınar Köyü'ne Türkler göç ettiler. Göç eden insanlara köylüler elinden geldiğince yardım ettiler. Aynı zamanda Perestorona Köyü'nde Türkler ve Rumlar karışık yaşıyorlardı. Perestorona Köyü'ndeki Türkler de bizim köye göç ettiler. Üçyüzelli nüfusluk Angolem Köyü bin nüfuslu oldu. Kızılhaç'ın gönderdiği yardımlarla ve köylülerin el birliği ile her eve beş kişi kalmak şartıyla yerleştirildi. Köy halkında çok büyük bir tedirginlik vardı. 1967 yılında yine babamla hayvan otlatmadaydık ki Zotya(Bostancı) Köyü'nde Gudrafa göçmenlerinden Kemal isimli bir çobanı bir Rum desdeban(kır bekçisi) öldürdü ve hayvanlarını alıp kaçtı. Taşpınar köylüleri ve ailesi olayı Barış Gücü'ne bildirdi. Hayvanlar ailesine iade edildi. Aradan iki ay geçmişti. Mehmet adlı bir çoban da ölmeden iki saat önce benimle sohbet etmişti. Çoban Mehmet'i de aynı şekilde ovada vurdular. Onun da cenazesini Barış Gücü vasıtasıyla ovadan aldık. 1968 yılında bizim dayımız olan Ali isimdeki vatandaşımız Zotya Köyü'ndeki bir mağaranın içinde ölü olarak bulundu. Biz Lefkoşa'ya gelmek için dokuz barikattan yoklanarak geçiyorduk. Ağabeylerim hep mücadeleci ve milliyetçi kahramanlar oldukları için bizim ev cephanelik gibiydi. Benim hasta olduğum

bir gün annem beni alıp hastahaneye götürmek için yola çıktı.Rum barikatına yaklaştığımız sırada annem Rumlar yoklamadan önce kendi ceplerini yokladı ve ceplerinde fişek olduğunu farketti.Barikata girdiğimizde annem fişekleri pencerenin delikli tellerinden bir bir dışarıya attı.Annemin ne kadar açık göz olduğunu o zaman anlamıştım.Bir sorun çıkmadan Lefkoşa hastahanesine gittik.Apandisit ameliyatı oldum.Üç gün hastahane de kaldık.Rumlar ile Türkler arasında bir yumuşama başlamıştı.Bizler de bu yumuşamaya güvenerek Rumlar'ın yanında çalışır,dostluk kurmaya çabalardık.

Turgay SARIKAYA

Yaş : 43

Yer : GÖNYELİ

1963'te Küçük Kaymaklı'da evimiz Rumlar ile karşılıklı idi.Devamlı bizlere "Köpek Türkler" diye bağırırlar, laf atarlardı. Savaş başladığında Rumlar Türk mahallesine girdiler. Ben ve kocam küçük çocuklarımızı alarak komşularımızla kaçımaya başladık. Duvarlardan atladık. Karşımızda EOKA'nın başı Nikos Sampson'u görünce korkudan ne yapacağımızı bilemedik. Kadın , erkek, çoluk, çocuk herkesi esir aldılar. Bizleri Büyük Kaymaklı'da bir fabrikaya götürdüler. Buraya başka yerlerden de çok esir getirdiler. Daha sonra hepimizi kamyonlara doldurdular. Uzun Yol denilen yazlık sinemanın bahçesine koydular. Daha sonra bizi Lefkoşa'daki Cikko Manastırı'na götürdüler. Bizleri odalara yerleştirdiler.Her odanın kapısında birer Rum askeri vardı. Erkekleri ve kadınları ayrı odalara koydular. Küçük çocuklar devamlı ağlıyorlardı. Bir dilim ekmek ve üç zeytinden başka hiçbir şey vermiyorlardı. Zaten korkudan ve üzüntüden birşey yemek kimsenin aklına gelmiyordu. Erkeklerin üstlerini aradılar. Üstlerinde tabanca olanları bir kenara çektiler. Polis, itfaiyeci ve Türk Mukavemet Teşkilatı'nda olanları ayırdılar. Onları bizlerin yanından alıp başka yere götürdüler. Sonradan öğrendiğimize göre onları öldürmüşler. Erkeklerle, "Doydunuz mu doymadıysanız karnınızı kurşun dolduracağız" derlermişti. Bir hafta sonra Birleşmiş Milletler bizi Cikko Manastırı'nda buldu. Adımızı aldılar. Ertesi gün bizi çıkarttılar. Tanıdığı, gidecek yeri olmayanları Saray Otel'e götürdüler.Ben ve kocam tanıdıkların yanına gittik. Birkaç gün kaldıktan sonra Arabahmet'te ev kiraladık, orada oturmaya başladık. Sağdan soldan

radylardan yer yer çarpışmaların olduğunu, Rumlar'ın yine birilerini pusuya düşürüp kallesçe öldürdükleri haberlerini alıyorduk. Çok sevdiğimiz Mehmet Dayı ve ailesinin de Küçük Kaymaklı'da Rumlar tarafından öldürüldüğünü öğrendik. Savaş bitinceye kadar Arabahmet'te kaldık.Daha sonra evimize geri döndük.

Zekiye ÖZMEN

Yaş : 73

Yer : KÜÇÜK KAYMAKLI

1964 YILINA AİT CANLI HATIRALAR

23 Nisan 1964 yılında hem dini bayramımız hem de çocuk bayramı idi. Ben Lefkoşa Türk Lisesi son sınıf öğrencisiydim. Aynı zamanda vatan savunması için mücahitlik yapıyordum. Görevim Köşlücüftlik semtinde halkımı korumaktı. O gün her zamanki gibi nöbet için görev yerinde bulunuyordum. Saat 5:30 sıralarında nöbetçi Takım Komutanım yanıma geldi ve gönüllü olarak Bilelle Köyü'ne gitmek isteyip istemediğimi sordu. Ben de hemen gönüllü gitmek istediğimi söyledim. Komutan yanımdan ayrıldı ve on dakika sonra bir arkadaşım gelip benim nöbetimi devraldı. Ben karargaha gittiğim zaman olayı öğrendim. Meğer düşman Türkler'in bayram gününden faydalanarak 22 Nisan gecesi Yunanlı askerlerle birlikte elimizde bulunan ve çok stratejik bir öneme sahip St. Hilarion Kalesi'ne hücumla geçerek onlarca kardeşimizi şehit ederek ele geçirmişlerdi. Sağ kalan mücahitlerimiz hayatlarını kurtarmak için o bölgeyi tümüyle terketmişler ve dağın alt yamacında bulunan Kırnı Köyü ve Bilelle Türk Köyü'ne sığınmışlardı. 23 Nisan günü ortalık ağarınca Rumlar, Lefkoşa'yı Türkler'in elinden alabilmek için hücumla geçmişlerdi. Mücahit Komutanlığı, Rumlar'ın bu hücumunu durdurabilmek için Lefkoşa'yı savunmakta olan tüm bölüklerin her birinden üçer kişi silahlariyle birlikte derhal takviye olarak Bilelle köyüne gitmesini emretti. Bizim bölükten de üç gönüllü Tomson silahlarımızla birlikte takım karargahında toplandık. Saat sabah dokuza yaklaşmıştı. Bizi Bilelle köyüne götürecek olan İngiliz ordusundan kalma bir landrover geldi. Bu aracın arka kısmı açıktı. Şoför ile birlikte bizimle

bir komutan da gelmişti. Komutan ön koltukta şoförün yanına , biz üç gönüllü ise landroverin açık olan arka koltuklarına oturmuştuk. Saat tam dokuzda Bilelle Köyü'ne doğru hareket ettik. On beş dakika sonra Kırnı Köyü'nden geçiyorduk ki , Rumlar dağ üzerinden dürbünle bizim silahlı asker olduğumuzu görünce bizi ateş yağmuruna tuttular Allah bizi acımış olacak ki mermiler başımızın üzerinden geçti ve bize hiçbir şey olmamıştı. Saat dokuz buçuk civarında hedefimiz olan Bilelle Köyü'ne vardık. Komutanımız bizi o köyün komutanına teslim edip Lefkoşa'ya geri döndü. Her tarafı açık yüksek bir tepede bulunuyorduk. Kısa bir süre sonra Rumlar bize dağdan ateş etmeye başladı. Biz üç arkadaş hemen yere yattık. Komutan hemen bizi ikaz etti. Acele tepenin arkasına koşun dedi. Meğer yere yattığımız tepenin karşısında da Rum köyü ve Rum askerleri bulunuyordu. O an moralim öyle bozulmuş öyle korkmuştum ki , artık buradan sağ çıkamayız diye düşünmüştüm. Düşman , karşısındaki Türkler' in toparlandığını görünce , hücumla geçecek cesareti kendinde bulamadı. Bu köyde onbeş gün kalmıştık. İlk iki gün aç kalmış , üçüncü gün içimizden bir arkadaşımızı bize yiyecek getirmesi için Lefkoşa'ya göndermiştik. Bu arkadaşımız Lefkoşa'dan bize sadece ekmek , peksemet ve zeytin getirebilmişti. Onbeşinci gün Lefkoşa'daki komutanımız landrover ile gelip bizi aldı ve görevli olduğumuz bölüğe getirdi.

Ömer AKCAN
Yaş : 53
Yer : LEFKOŞA

1974 YILINA AİT CANLI HATIRALAR

Grivas taraftarları, Yunan cuntasının emri ile 15 Temmuz 1974 sabahı Rum Cumhurbaşkanı Makarios'a büyük darbe yapılarak ENOSİS'i gerçekleştirmek istediler. Bu darbe esnasında ben Rum tarafında işçi olarak çalışıyordum. Bir Rum genci koşarak fabrikaya geldi. Ustabaşımız Rum'a Rumca Yunanlılar'ın Makarios'a karşı darbe başlattığını söyledi. Aradan beş dakika geçmeden yüz metre kadar ileride Yunan askerlerinin yüksek binalardan sağa sola ateş ettiklerini gördük. Daha sonra Rum işçilerle beraber bodrum katına inip saklandık. Grivas taraftarlarının amacı Rum halkını tedirgin edip Makarios'a karşı kıskırtmaktı. Rumlar'ın yardımı ile biz Türk tarafına kaçırıldık. Bizim arkamızdan gelen Türk arkadaş işçiler kaçtığımız bölgenin sokaklarında Rum cesetlerini ve Yunan tanklarını gördüklerini söylediler. Makarios'un sarayına silahlı Yunan askerlerinin ve tankların girdiğini gördüler. Yunan cuntası, Makarios'un sarayını ele geçirmeden Makarios'u kendi kuvvetleri helikopterle saraydan kaçırmayı başarmışlardı. Türk tarafına geçtikten yarım saat sonra birliğe katılarak seferi kadroda görev aldım. 20 Temmuz 1974'e kadar Rumlar'ın kendi arasındaki çarpışmalarını izledik. Mevzilerde hiç uyumuyorduk. Komutanlarımız, Türkiye'nin adaya asker çıkaracağını bize bildirdikten sonra dönüşümlü olarak iki veya üç saat uyumaya başladık. Bir saat kadar ancak uyumuştum ki, nöbetçi arkadaşın Türkiye uçaklarının geldiğini haber verdiğinde şaka yaptığını zannedip inanmamıştım. Fakat uçakların sesini duyunca fırlayıp kalktım. Türk bölgesinin yerini belirtmek için komutanlarımızın bize verdiği emirle

filamaları çektikten sonra araba lastiklerini yakıp Türkiye uçaklarının ateşi ve filamaları görüp inmeleri için işaret vermiştik. Türk uçakları bizim bölgeye askerleri paraşütlerle indirmeye başladı. Bizim işaretimizi anlayan Rumlar da ateş yakıp Türk uçaklarını yanıltmaya başladılar. Türk uçaklarına haber verilene kadar Türk mevzisi ve Rum mevzisi arasında paraşütlerle askerler indiler. Rumlar onlara ateş açmaya başladılar. Türk askerlerini oradan kurtarmak için kuru otları çizgi halinde yakarak yolu takip etmelerini sağladık. Birçok askeri hafif yaralı olarak bizim bölgeye geçirdik. Biz Hamitköy'de Vikla Tepesi'nde idik. Rumlar'ın tepesi olan Kara Tepe ile aramızda bin metre mesafe vardı. 14 Ağustos 1974'te İkinci Harekat başladı. Bizim mevzi ağır silahta olduğu için ilerleyen birliğe destek yapıyorduk. Yerimiz yüksekte olduğu için Rum'un silah ve havan toplarına hedef oluyorduk. Rumlar'dan yağmur gibi gelen kurşunlardan bir tanesi mevzide mazgal deliğimizde yangın çıkardı. Arkadaşımla birlikte söndürdükten az sonra bir havan mermisi kulaklarımızın dibinden geçti. Kulağımın yerinde olduğunu anlamak için elimle tutup çektim. Havan toplarından bir tanesi de benim koğuşa isabet etti. Koğuştaki biri olmadığı için can kaybı olmadı. Rumlar'ın bulunduğu Kara Tepe'yi almak için ilerlemeye başladık. Uçaklarımız Kara Tepe mevzilerini ve daha geride bulunan havan topu mevzilerinin yerlerini tespit edip devamlı oraları bombalayarak askerin de ilerlemesine yardımcı oldular. Asker ilerlemeden önce mayın tespit birliği mayınların yerlerini işaretlediler. Böylece askerin daha rahat

ilerlemesine yardımcı oldular. Kara Tepe'ye giderken ince bir tele takılan arkadaşım korkup, "Ben mayına bastım, benim yanımdan uzaklaş" dedi. Fakat ben kendisini bırakmadım. "Ölürsek beraber ölelim" dedim. Ve benim ikazıyla ayağını telden kaldırdığında herhangi bir patlama olmadığı için çok sevindik, birbirimize sarıldık. Daha sonra tankları vurmak için roketleri yönlendiren bir tel olduğunu öğrendik. Kara Tepe mevzisini aldık. Daha sonra Haspolat Köyü'ne girdik ve halkın can güvenliğini sağladık.

Ali ÇINARLI
Yaş : 48
Yer : HAMİTKÖY

1974'de savaş çıktığı sırada Rum tarafında işçi olarak çalışıyordum.

Paydos günü ustamız nedenini bize açıklamadan pazartesi günü işe gelmememizi söyledi. Pazartesi sabah uçak ve silah sesleriyle uyandık. Rum Cumhurbaşkanı Makarios'u devirmek için Yunan askerleri onun sarayına saldırdılar. Akşam zeri seksensekizinci bölüğe asker olmak için gittim. Komutan beni Marmara bölgesindeki bir bölüğe gönderdi. Benim mevzinin arkasında Türk askerlerinin mevzisi vardı. Rumlarla karşılıklı çatışma başladı. İki kez patlayan Dom dom kurşunları atıyorlardı. O kadar çok ateş ettim ki silahım ısındı, ateş etmemeye başladı. Arkadaşım ile beraber onbeş gün uykusuz kaldık. Sonunda Türk uçakları adaya geldi. Rumlar'ın mevzilerini vurmaya başladılar. Uaklardan atlayan paraşütleri Rumlar hemen vurmaya başladı. Onbeş gün sonra iki avuş bizim mevziyi inceledi. Bizim mevzi kurşun geçirmezdi. İki avuş bizi tehdit ederek onların mevzilerine geçmemizi istediler. Ben gitmek istemeyince silahı karnıma dayadılar. Ciddi olduklarını görünce arkadaşım ile birlikte onların mevzisine gittik. O geçe Türk askerinin komutanı bize gelerek sigara dağıtıp moral verdi. Moralimizi bozmamak için Rumlar'ın saldırıya geçeceğini bize söylemedi. Uyumamamızı ve dikkatli olmamızı söyledi. Bir süre sonra onbaşımız gelip Rumlar'ın sabaha yakın saldırıya geçeceğini söyledi. Biraz sonra arkadaşım ben gidiyorum diyerek mevziyi terkedip beni yalnız bıraktı. Rumlar'ın devamlı ateş amaları sonunda mevzideki torbalar delik deşik olup içinden kumlar döküldü. Bölük Komutanı yanıma gelip bir arkadaş göndereceğini söyledi. Ellerimle torbalara toprak doldurdum, mevzilere

yerleştirdim. Bir müddet sonra komutan bana bir arkadaş yolladı . Açlıktan ve uykusuzluktan olmayan şeyleri görmeye başladım. Karşımda düşman askerleri olduğunu sanıp ateş etmeye başladım. O geceyi öyle geçirdim. Ertesi gün öğleye doğru bir evden bizim mevziye kadar hendek kazmamızı istediler. Kazmaya başladığımda açlıktan ve yorgunluktan düşüp bayıldım. Türk askerinin komutanı ekmek ve su getirsinler emrini verdi. Birşeyler yedikten sonra on dakika oturup dinlendim. Ben dinlenirken Rumlar yan tarafımdaki elektrik direğini havan mermisi ile devirdiler. Türk askerleri ile birlikte Kızılbaş'ta Rumlar'a karşı taarruza geçtik. Ben Roketatar yardımcısıydım. Kızılbaş'a girdiğimizde Rum askerlerinin cesetlerini gördük. Komutanım arkadaşıma Roketatarı mevziye atmasını söylediği zaman arkadaşım iyi nişan alarak mevziyi tam isabet vurdu. Taarruzdan sonra herkes kendi bölüğüne dağıldı. Arkadaşım ile beraber bölüğe giderken Rumlar bize ateş etmeye başladı. Bir evin köşesinde saklandık. Sürünerek gitmeye başladık. Kızılbaş'taki Türk evlerine sığındık. Sonunda blğmze geldik. Kaç günden sonra ilk defa karnımıza sıcak yemek girdi. Gece bizi bir arabaya bindirip ışıkları yakmadan yavaş yavaş Kızılbaş'a gittik. Arkadaşlarımla bir eve girdiğimizde Rumca müzik sesleri duyulmaya başlandı. Sonradan ğrendik ki bu sesler açık kalan teypten geliyordu. O gece evde rahat uyuyacağımızı sanıyorduk. Fakat tam yatmaya hazırlanıyorduk ki bir emir geldi. Rumlar'ın taarruza geçeceklerini siper almamızı söylediler. O evin balkonuna mevzilendik. Rumlar saldırıya geçmeyince tekrar eski blğmze döndük. Komutan beni uykusuz

görünce gidip yatmamı söyledi. Küçük bir oda bulup yattım. Sabahtan uyandığımda birinin eli birinin ayağı benim üzerimde bir sürü asker yatıyordu. Çavuş beni uyandırıp Ruso Ortaokulu'na gitmemi söyledi. Okula giderken Rumlar ateş etmeye başladılar. Kurşunlar kulağımın dibinden geçiyordu. Biz de bir eve saklanmak zorunda kaldık. O bölgede on Rum askerini esir tuttular. Eve düşmanlar devamlı ateş etmekte idi. Arkadaki eve gitmek için balkondan atladık. Eve girdiğimizde hiç tanımadığımız bir komutan gelip ileri taarruz edeceğiz dedi. Amacı bizi Rum askerlerine doğru götürüp öldürtecekti. Ama sonradan öğrendiğimize göre bu adam casustu. İleri taarruza geçeceğimiz sırada komutanımız gelerek casusla kavga etmeye başladı. Komutanımız idareyi ele alarak başka yönden ilerlemeye başladı. Düşman bize ateş etmeye başlayınca herkes ayrı evlere sığındı. Biraz sonra arkadaşım ağlayarak gelir. Arkadaşım bizlere, "Komutanımızın ağır yaralandağını ve acil olarak Türkiye'ye kaldırıldığını söyler. Başka komutan idareyi ele alır. Ruso Ortaokulu'na gittik. Orada yiyecek bulunca bir güzel karnımızı doyurduk. Dinlenmeye hazırlanıyorduk ki, sivil elbise giymiş bir Rum'u yakaladılar. Ağzından laf almaya çalışıyorlardı. Beni de okulun arka bahçesine arkadaşım ile birlikte nöbet tutmaya gönderdiler. Yan taraftaki nöbetçilerin sesleri kesildiği için arkadaşımı onlara bakmaya gönderdim. Bu sırada otların arasından sesler gelir. Korkup orada bulunan çukurun içine saklandım. Soğuk soğuk terler dökmeye başladım. Önümden bir kirpi geçip gidince rahatladım. Arkadaşım gelmeyince onu aramaya gittim. Gittiğimde arkadaşlarımı uyur bulunca ben de onların yanına yattım. Komutan gelip bizi

uyandırdı ve benim nöbet sıram olduğunu söyledi. İlk defa otuz günden sonra babamı yolda Rum cesetlerini toplarken gördüm. Eşime ve anneme benim sağ olduğumu iletmesini istedim. Eşim hamileydi ve savaş yüzünden annemin yanında kalıyordu. Bir emirle Küçük Kaymaklı'ya gelip, hendek kazmaya başladık. Büyük Kaymaklı'da Rumlar bizi bekliyordu. Ruso Ortaokulu'ndan biz kaçtıktan sonra vatandaşın biri yerin altından çocuk sesleri geldiğini söylemiş. Komutan da oraya gittiğinde Rumlar'ı ve Türkler'i sığınakta saklı buldu. İnsanlar korkularından Rum ve Türk ayrımı gözetmeden hep bir yerde saklandılar. Büyük Kaymaklı'daki Rumlar biz hendek kazarken ateş etmeye başladılar. Çok yorulmuştuk ve uykusuzduk. Komutandan uyumak için izin istedik. Eğer hendekleri gece kazıp bitirirsek ertesi gün uyumak için bize izin vereceğini söyledi. Fakat ertesi gün de hendek kazmaya devam ettik. Küçük Kaymaklı'da Rumlar ve Türkler karışık oturuyorlardı. Hamitköy'den çıkan Türk tankları Küçük Kaymaklı bölgesini iyi bilmedikleri için benim evi de Rum evi zannederek bombaladılar. Su doldurmaya giderken bir arkadaşım evimin yandığını söyler. Su testilerini atıp doğru evime koştum. Evim tamamen yanmıştı. Yeni evimin üzerine bomba düşmesine çok üzülmüştüm. Komutanım beni böyle üzgün görünce evimi tamir etmem için hergün bana izin verdi. Gönüllü olarak iki ay daha askerlik yaptım.

Celal BARSAKCI

Yaş : 52

Yer : KÜÇÜK KAYMAKLI

1974'te Dereboyun'da vatani görevimi yapıyordum. 20 Temmuz 1974'te Rumlar kendi aralarında savaşa başladılar. Rumlar'ın birbirlerine düşmeleriyle Türkiye'den adaya asker çıkartma yaptı. Yaralanan arkadaşlarımız şimdiki Mücahitler Sitesi'nde tedavi oldular. Bölük Komutanımla yaralı arkadaşlarımızı ziyarete gittik. Komutanımız bölüğe gittiğimizde arkadaşlarımıza her an taarruza kalkılabileceğini söylememizi istedi. Bir saat sonra Bayraktarlık'ın Harekat Subayı bölümümüze geldi. Herkes silahını cephanesini alıp Mehmetçikler'in almış olduğu yeri düşmana karşı korumaya gittik. Dereboyu'ndaki golf sahası içerisinde Fransız Elçiliği'ne doğru ilerledik. Bu sırada elçilikten kaçan insanları gördük. Oradaki binaları geçtikten sonra Rumlar'ın kullandığı üç katlı binanın yakınına vardık. Çitlerin arasında mevzilenmiş Rum askerleri bize ateş ediyorlardı. Manga Komutanımız "Eller yukarı" diye bağırdığında bir Rum askeri silahını atarak teslim oldu. Onu sorgulanması için Lefkoşa'daki Merkezi'mize yolladık. Diğer askerler teslim olmayıp kaçmışlardı. Rum tarafında bulunan İngiliz Elçiliği'ne doğru ilerledik. Benim elimde Bren silahı vardı. Yardımcım ise yerli malı bir Sten silahı tutmaktaydı. İngiliz Elçiliği'nin karşısında bulunan garaja girdik. Garaja girerken birkaç kez ateş ettik. Yardımcımın silahı tutukluk yaptı. Ben onun silahını tamir ederken ona duvarı delmesini emrettim. Duvarı deldikten sonra göremediğimiz noktalara baktık. Diğer dokuz arkadaşımız İngiliz Elçiliği'nin köşesinde beklemekteydi. Biz arkadaşlarımızın yanına gitmek için garajdan çıktığımızda yirmibeş metre ötede yolun ortasında silahlı birinin arka üstü yattığını gördüm. Yüz metre ötede ise komando elbiseli dört asker

bize gel işareti yaptı. Biz ise arkadaşlarımızın yanına gittik. Yolda yatan askerin kim olduğunu sorduğumda "Rum askeri" cevabını aldım. Dört komando elbiseli askerleri sorduğumda ise, "Herhalde Türk askerleriydi" dediler. İngiliz Elçiliği köşesinde bir saat kadar bekledik. Bizim mangamız onbir kişiden oluşuyordu. Birtek mükellef asker bendim. Diğerleri ise seferi personel idi. Daha sonra tellerden atlayarak İngiliz Elçiliği'nin avlusuna girdik. Bu esnada komando elbiseli askerlerin Rum askerler olduğunu bize ateş açmalarıyla öğrendik. Elçilik binasının duvarlarından faydalanarak geri çekilmeye başladık. Eski mevzilerimize döndük. Bizim manga kayıp vermemişti. Takım Komutanımızın ve bir arkadaşımızın şehit olduğunu Barış Gücü'nden öğrendik. Taarruzdan üç gün sonra ara bölgede bir şehit arkadaşımızın olduğunu öğrenince gidip aldık. Bölük Komutanımız kayıptı. Rum askerin biri komutanınızı yaktık dedi. Komutanımız ortaya çıkmayınca onun şehit olduğunu anladık. Rumlarla küfürlü konuşmalar mevziden mevziye yapılıyordu. Makineli tüfek nişancıları silahın yanında yatmaktaydı. Nöbetçi ayak sesleri duyduğunu söyleyerek beni uyandırdı. Silahın başına geçip gelen seslerin mevziye girmesini bekledim. Birkaç asker mevziye geldi. Kendilerine bazı sorular sorarak Türk askeri olduklarını anladım. Bu arada bize yeni Bölük Komutanı geldi. Ateşkes esnasında bizleri daha ilerideki mevzilere yerleştirdiler. Rumlar bizim mevzileri fark ettiklerinde ateş etmeye başladılar. Bize gelen emirle biz de onlara ateş açtık. Roketatarla Rum mevzilerini yaktık. Üç gün yanan bu mevziler, cephaneliğin patlamasıyla son buldu. Üçüncü gün Bölük Komutanımız Rumlar'ın terk ettiği mevzilere gidip

yerleşmemizi emretti. Biz de bu emri yerine getirirken o bölgedeki Rumlar'ın bırakmış olduğu kasa kasa mermileri de mevzilere taşıdık. Daha sonra Barış Gücü yanımıza gelerek bölgeyi terk etmemizi söyledi. Ancak biz Barış Gücü'nü dinlemeyip bir müddet daha orada kaldık. Bu defa Barış Gücü takviye alarak bizi ablukaya aldı. Geri çekilmek zorunda kaldık. Daha sonra Bölük Komutanımızın emriyle Kornaro Otelini Rumlar'dan koruyarak Türk sınırı içerisinde tutmayı başardık.

Feyzullah BOSTANCI

Yaş : 45

Yer : HAMİTKÖY

20 Temmuz 1974 yılında savaş çıktığı sırada ben elektrik fabrikasında Rumlarla birlikte çalışıyordum. Saat dokuzda darbe olunca herkes işten kaçmaya başladı. Otobüse bindik ve köyümüz Taşkent'e geldik. Rumlarla karışık otururduk. Birinci Harekat'ta bize dokunmadılar. Rum polisi köye gelip tabancası olan köylüleri alıp götürdüler. Onları dövüp tekrar geri getirdiler. Silahları olanlar Barış Gücü'ne teslim ettiler. 14 Ağustos'ta iki kişiyi polisler götürdü. 15 Ağustos İkinci Harekat'ta saat beşte uyandım. Radyoda savaş çıktığını öğrenince dağa kaçmayı düşündüm. Evliydim ve bir çocuğum vardı. Karımı ve çocuğumu bırakıp dağa çekildim. Benden ayrı onsekiz kişi de kaçtı. Sadece yanıma radyomu aldım. Rumlar bir adamın hayvanlarını öldürdüler. Gündüz ağacın üstünde gece ise ağacın altında kalırdım. Silah sesleri duyulunca öğleye doğru o yerden kaçtım. Büyük bir ormanın içine saklandım. Akşamüstü bize komşu olan Terazî Köyü'ne gitmek istedim. Bizim köyden o köye beş mil uzaklık vardı. Orada Barış Gücü olduğu için gitmek istedim. Gece Lefkoşa anayolunu geçtim. Sabah olunca Terazî Köyü'ne yanaşmıştım. Üçüncü gün Terazî Köyü'ne beşyüz metre kaldığında iki yaşlı çoban bana suyum olup olmadığını sordular. Ben de onlara yok dedim. Bu arada Terazî Köyü'nde bağırmalar, çığlıklar ve ağlamalar duyarız. Rumlar o köye de saldırmış olmalıydılar. Korktum ve ben onlardan ayrılıp tekrar geri döndüm. İki gün su içmedim. Çobanların yararlandığı su kuyuları vardı. Ama çok derindiler. Bizim köyün dışında olan bir eve geldim. Ev kapalıydı. Bizim köyden Larnaka'ya giden toprak

yolda bir çukurun içine yattım. Larnaka'da dayımın evine giderek su içtim. Tekrar Taşkent'e geri döndüm. Bizim köyden dört EOKA'cı erkekleri topladı ve Rum okuluna kapattı. Bir gece okulun içinde kaldılar ve iki otobüs ile Limasol kazasına bağlı Ayhira Rum köyüne götürdüler. Orada savunmasız vatandaşlarımızı kurşuna dizdiler. Bir kişi tesadüfen kurtuldu ve Mutluyaka Köyü'ne gitti. Orada Kızılhaç ona ekmek ve su verdi. Tekrar dağa çıktım ormana sığındım. Gece köye gelmek istedim ve bir köylünün bahçesine saklandım. Fakat köyde Rumlar'ın bağrışmalarını duyunca gidemedim. Sabahleyin köylü bir çobanı gördüm. Karıma hayatta olduğumu söylemesini isteyecektim ki , iki Rum oradan geçmekteydi. Bu yüzden ona birşey söyleyemedim. Gece olunca tekrar köye gitmek istedim. Fakat Rumlar projektörlerle etrafı tarardı. Terazı Köyü'ne tekrar gitmeye karar verdim. Yolda giderken bir köylü Türk oban gördüm. Ekmek ve su istedim. Yalnızca yanında ekmek vardı. Onu yedikten sonra Barış Gücü'ne teslim olmak için gece gündüz gitmeye başladım. Terazı Köyü'nde bir çobanın evinde yemek yedim, yıkandım. Dokuz gün orada kaldım. Benimle birlikte dağa kaçanlar köyde bir evde saklandıklarını duyunca onların yanına gitmeye karar verdim. Terazı Köyü'nden ayrıldım ve Taşkent'in girişinde ablamın evine girdim. Evde hiç kimse yoktu. Ablam sabahleyin hayvanlarını otlatmak için geldiğinde beni gördü ve karıma yaşadığım haberini verdi. Araba sesi duyunca şöminenin içine girip saklanırdım. Dağa kaçan erkekler samanlıkta saklandıkları için ben de onların yanına gittim. Bir hafta

onların yanında kaldım. Bu arada İskele Sancaktarlığı bizim yaşadığımızı duyarak araba gönderir. Arabayla geçeceğimiz köylerde Rum askerleri vardı. Biz korku içinde Geçitkale Köyü'ne geldik ve bir evde kaldık. Dikelya İngiliz Üssü'ne götürmesi için beş Kıbrıs Lirası verdik. Dikelya'dan Pergama Köyü'ne geçtik. Orada bir hafta kadar kaldık. Vadili Köyü'nde göçmenler için kamp kurulmuştu. Bizde oraya gittik. Ben hergün Lefkoşa'ya otobüs ile giderdim. Birgün Lefkoşa'da iken karımın Lefkoşa hastahanesinde olduğunu öğrendim. Karımı da alarak Vadili Köyü'ne geldim. Bir ay orada kaldıktan sonra tekrar köyümüze geri geldik.

Fikri ÜZMEN

Yaş : 60

Yer : TAŞKENT

15 Temmuz 1974'te sabah silahlar patlamaya başladı. Limasol'da oturuyorduk. Öğrendik ki Rumlar kendi aralarında çarpışmaya başlamışlardı. 20 Temmuz'a kadar böyle sürer. Toplu ölümler olur. Bize bir hafta dokunmadılar. Türk tarafına canını kurtarmak için geçen bir Rum beş gün sonra bize karşı cephe aldı. Silahla bize saldırdı. Türk askerleri onu tutuklayıp esir kampına götürdüler. 20 Temmuz sabahı bizim evin damına ilk bomba düştü. Komşunun evinin bodrumu vardı ve ben iki çocuğumu oraya gönderdim. O kadar çok bomba atmaya başladılar ki, ben evden çıkamadım. Çocuklarım orada kaldı. Öğleye doğru ansızın içeri ağlayarak bir mücahit girdi. Benim evde elbiselerini çıkardı ve giyindi. Bana, " Teslim olmayacağını, dağlara çıkacağını söyleyerek " çıkar gider. Çocuklarım yanıma gelir. Yandaki evin damında Rum askerlerinin eve girdiklerini gördük. Silahlar ellerinde "Dışarı çıkın " diye bağırdıklarını duyduk. Ondan sonra bizim eve gelen Rumlar yatak odama girdi, yatağa silah sıktı. Evin damına ateş açtı. Beni ve çocuklarımı esir alarak yan taraftaki hastahaneye götürdüler. Evimizi olduğu gibi bırakmak zorunda kaldık. Eşimin iş arkadaşlarını da orada gördüm. Fakat eşim meydanda yoktu. Hastahanenin içine girerek eşim ölü mü yaralı mı bakmaya başladım. Hastahanenin içinde gezinirken radyomun bir Rum gencin elinde olduğunu gördüm. Hastahanenin bahçesine tekrar çıktım. Bir baktım ki, eşim damda iki tane Rum askerinin arasında kalmış durumdaydı. Türk bayrağını silahın ucuna sardılar. Rumlar eşimin eline çakmağı verip Türk bayrağını yakmasını emrettiler. Eşimin başında

tabanca dayalıydı. Tam o sırada eşimle göz göze geldik. Canını kurtarması için yapmasını istiyordum. Eşim bir türlü çakmağı yakmadı. O yakmayınca Rumlar elinden çakmağı alıp bayrağı yaktılar ve bize doğru fırlattılar. Askerler eşimi vurmaya hazırlanırken İngiliz üslerinde beraber çalıştığı bir Rum geldi. Onlara, "Bu adam çok iyidir, Rum ve Türk ayrımı yapmadan herkese iyilik yapar" diyerek onu vurmalarını engelledi. Eşimi serbest bıraktılar. Akşam üzeri hepimizi sıra halinde Rum tarafındaki kliniğe(Yusufidis) götürdüler. O gece orada sabahladık. Ne yemek ne su verdiler. Sabah olunca yan taraftaki dikenli tarlaya götürdüler. Uzaktan herkese kalabalığın içine ekmek attılar. Öğleye kadar orada kaldık. Sonra bizi kamyonlara doldurarak bir okulun bahçesine indirdiler. İngiltere'ye gidecek veya gitmeyecek olanları ayırdılar. Eşim Piskobu'da çalıştığı için ben oraya gitmek istedim. Ertesi gün sabah kahvaltıyı yaptıktan sonra askeri araçlarla bizi Piskobu'ya götürdüler. Üç ay orada kaldık. Üç ay sonra eşim esirlikten kurtuldu. Bir üç ay daha Piskobu'da kaldık. Sonra İngiliz üslerinden uçakla Adana'ya gittik. Bir hafta Adana'da bir evde misafir olduk. Adana'dan Mersin'e geçtik. Mersin'den gemi ile Magosa'ya geldik. Lefkoşa'dan ev için müracaat ettik. Lefkoşa'da bize ev verdiler ve hala daha bu evde oturmaktayım.

Gülşen SONSAL
Yaş : 58
Yer : LEFKOŞA

20 Temmuz 1974'te Birinci Harekat'ta Hamitköy'de Balyo Tepesi'nde savaşa katıldım. Komutanlarımız bize Türkiye'den yardım için asker geleceğini söylediler. Savaş çok şiddetlenmişti. Birkaç gün sonra Türk askerlerinin gelmesiyle Allah'a dua ettik, yerleri öptük. Uçaklar paraşüt atmaya başladı. Paraşütle inmeye çalışan Türk askerlerine Rumlar ateş açmaya başladı. Türk askerlerinin yanımıza gelmesini bekledik. Askerler üç gün sonra yanımıza geldiler. Mevzilerimize ulaştıklarında onlarla kucaklaştık, öpüştük. 14 Ağustos 1974'te İkinci Harekat başladı. Ben Hamitköy'de Vikla Tepesi'nde savaşıyordum. Kara Tepe'yi almak için ilerlemeye başladık. Arkadaşım beni küpten mataraları su doldurmaya yolladı. O zamanlar suları küplerden doldururlardı. Mataraları su doldurdum. Beş veya on metre ilerledikten sonra mataraları su doldurduğum küpün içine havan topu düştü. Biraz daha hayatımı kaybedecektim. Gözlerimi bir an kapadım ve bu vatani kurtarmak için daha fazla yaşamam gerektiğini hissettim. İki saat sonra Kara Tepe'yi düşmanların elinden aldık. Türk bayrağımızı dikerken bir askerimize ateş açıldı. Yaralı olarak kurtarmayı başardık. Haspolat'tan atılan bombalardan biri asker taşıyan araçlardan birinin üstüne düştü. Araçta bulunan askerlerimizin hepsi şehit oldu. Yavaş yavaş Haspolat'a girdik. Haspolat'ta bulunan vatandaşlarımızın emniyetini bir hafta orada kalarak sağladık. Bir hafta sonra Dumlupınar'a geldik. İki arkadaşımız komutanların haberi olmadan Büyük Kaymaklı'ya Rum'un bayrağını indirmek için gittiler. Rumlar o arkadaşlarımızı vurarak öldürdüler. İki gün

sonra Birleşmiş Milletler gidip onların cesetlerini aldılar. Aradan iki gün geçtikten sonra cesetler bizim tarafa iade edilmişti. Komutanımız bu durumu ailelerine benim bildirmemi istemişti. Ben bu durumu nasıl anlatacağımı düşünüyordum. Daha önce başıma böyle birşey gelmemişti ve hiç te kolay bir iş değildi. Bir gün sonra evlerine gidip durumu anlatmıştım. Fakat benim için çok zor olmuştu. İnşallah bir daha başıma böyle birşey gelmez diye kendi kendime söylenerek oradan ayrıldım.

Hasan HACİEYYUB

Yaş : 50

Yer : KÜÇÜK KAYMAKLI

20 Temmuz 1974'te Hamitköy'de altmışaltıncı bölükte görev yapmaktaydım. Herkes Türkiye 'nin bir an önce Kıbrıs'a müdahale etmesini bekliyordu. Telefon iki kez çalar " Buyrun ben bölük çavuşu Ahmet" dedim. Karşımdaki Tabur Komutanı'nın sesiydi. " Ahmet gözünaydın sabah beşte harekat başlıyor" dedi. Ben hemen Bölük Komutanı'na telefonu verdim . Komutanımın gözlerinden sevinç gözyaşları aktı. Üç veya beş dakika komutanla konuştuktan sonra "Ahmet tüm askerleri uyandır, saat beşte harekat başlıyor. Bütün cephanemizi vasıtalarla yükleyip ön cepheye götürün . Saat beşten sonra hedefi görmek şartıyla ateş serbest" dedi. Hemen koşa koşa koğuşa gittim. , Askerlerimizi uyandırdım ve sevinçli haberi onlara ilettim. O anki durumu hiç unutamam . Sevinçten arkadaşlarımız havaya uçuyorlardı , herkes ağlamaya başlamıştı. Cephane ve silahlarımızı vasıtalarla yükleyip Makraşi denen ön cepheye gittik. Gecenin sessizliği devam ediyordu. Saat tam beşte cep radyomu açarak BBC İngiliz kanalını dinledim. Hiçbirşeyden bahsetmiyordu. Gözümüz havada uçaklarımızın gelmesini bekliyorduk. Ama hiç ses gelmiyordu . Moramız öyle bozulmuştu ki daha önce sevinçten ağlayan askerlerimiz bu kez üzüntüden ağlamaya başladılar. Saat tam beşi kırkbeş geçeyi gösteriyordu ki, uzaklardan top sesleri duyulmaya başlandı . Birkaç dakika geçmeden iki jet uçağı başımızın üzerinden büyük bir gürültüyle geçti. Bir anda sessizlik bozuldu. Silah ve top sesleri ortalığı darmadağın yapmıştı. Bunun üzerine biz de ateş etmeye başladık. Rumlar herşeyden habersiz

oldukları için şok olmuşlardı . Asla Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahale edeceğini akıllarının ucundan bile geçirmiyorlardı. Biz el yapımı tüfeklerle atışa devam ediyorduk. Bir müddet sonra Rumlar da çok ağır silahlarla karşılık vermeye başladılar . Ortalık kan gölüne benzemişti . Komşu takımla haberleşmemiz kesildi . Landrover ile duruma bakmak için bir haberci gönderdik. Bir saat sonra habercimiz büyük bir heyecanla döndü ve o takımın Rumlar'ın eline geçtiğini söyledi . Komutanlık bize o takımı sabaha kadar ateş altında tutmamızı emretti. Ortalık aydınlanınca uçaklarımız gözüktü ve takımı bombalamaya başladı . Tabii bu arada uçaktaki pilotlar bizim takımın da Rumlar'ın eline geçtiğini sanarak iki bombayı bizim mevziye fırlattılar. Şansımız vardı ki içimizden hiçbirine birşey olmamıştı. Sabah saat dokuza doğru hücum emri geldi. Dikmen'e doğru hücumla geçtik. Dikmen'e varınca diğer takımın askerleri ile buluştuk ve olayın gerçeğini öğrendik. Telsizin anteni kopmuş , ondan dolayı telsizleri çalışmıyordu. Mevzilerini terketmelerinin sebebi ise Rumlar'ın havan ve şiddetli atışları sonucu sağlam mevzi kalmadığından askerler geri mevzilere çekilmişlerdi . Rumlar da bundan faydalanarak on kişilik bir kuvvetle bu boşaltılan mevzilere yerleşmişlerdi. Dikmen'i ateş altına alınca Rumlar kaçmak zorunda kalmışlar ve uçakların da bombalaması sonucu köyü tamamen terketmişlerdi.

Ömer AKCAN
Yaş : 53
Yer : LEFKOŞA

15 Temmuz 1974' te savaş çıktığı zaman Lefkoşada'ydim. Rumlar kendi aralarında savaşa başlamışlardı. Angolem Köyü'ne üç gün sonra vardım. Köyümüzde on tane Mücahit vardı. Biz gençleri de silah altına alıp iki gün içinde silah kullanmayı öğrettiler. Köyümüzü savunmak için bizi mevzilere gönderdiler. 19 Temmuz gecesi saat 9:00'da beni nöbete koydular. Ben nöbeti tutarken saat 11:00 sularında Rumlar köyümüzü ablukaya aldılar. Benim olduğum mevziye Rumlar sızma yaptı.İki düşman mevzime kadar girdi. Ateş etmek mecburiyetinde kaldım.Köyden duyulan silah sesini köy teşkilatı dediğimiz örgütün başkanı Recai Dayı'ya bildirdiler.Beni polis karakoluna çağırdılar. Recai Dayı niye ateş açtığımı sordu. Düşman mevziye kadar geldiği için ateş açtım dedim.Bu arada bana inanmayıp tutukladılar. Allah'ıma dua ettim ki ilk top karakola düşsün.Öğleye doğru Rumlar'ın attığı ilk top karakola düştü.Beni karakoldan çıkarıp serbest bıraktılar.Bu arada bin kişiden fazla Rum köye taarruz etti.On tane Mücahit ve köylülerle birlikte köyü savunmaya geçtik. Fakat düşman bizden kat kat üstün olduğu için bazıları düşmana teslim oldu, bazıları ise dağlara kaçtı. Benim yanımda milliyetçi bir kahraman mevziden kaçmayı hiçbir zaman düşünmedi. Bizim olduğumuz mevziye aşağı yukarı bin kadar Rum askeri taarruz etti. Arkadaşım bana buradan kaçıp canımı kurtarmamı söyledi. Ben de onu yalnız bırakmak istemediğimden tepenin aşağısındaki çukura saklandım. Daha sonra yakınımnda bulunan yeni yapılmış inşaatın içine girdim. Rumlar buraya bir havan mermisi attı ve inşaatın yarı duvarı üzerime yıkıldı. Ama Allah'a şükür bana birşey olmadı. Tekrar çukurun içine girip saklandım.

Mevzide kalan İbrahim isimli arkadaşşıma Rum askerleri gözlerimin önünde üç kurşun sıktılar. Beni çukurun içinden çıkarken gördüler. Arkamdan ateş etmeye başladılar. Bu kurşunlardan biri kayaya vurup sol omzuma saplandı. Dom dom kurşunu adı verilen bu kurşunun özelliğı, vücuda girdikten sonra patlamasıdır. Böylece normal kurşunun oluşturacağı yaradan daha büyük ve ciddi yaralara sebep olur. Omzuma giren kurşunun Doğancı Köyü'ne gidene kadar farkına varmamıştım. Köye vardığım zaman köylüler yarayı farkedip sen yaralanmışsın dediler. O zaman elimi sol omzuma attım ve elim kana bulanınca gerçekten vurulduğumu anladım. Ciddi bir yara değildi. Orada ilkyardım tedavisi yapıldı. Daha sonraki beş gün Doğancı Köyü'nde Rumlarla savaştık. Aklımız köyümüzde ve ailemizde kalmıştı. Rumlar'ın saldırılarına karşı çok mücadele ettik. Ama Rumlar'ın silah üstünlüğüne dayanamayarak köyü terketmek mecburiyetinde kaldık. Benim yanımda yedi yaşındaki Tarkan isimli bir çocuk yanında patlayan havan mermisi yüzünden şehit oldu. Doğancı'ya giren düşmanlar ilk olarak çok sevdiğimiz teyzemiz Müzeyyen Hanım'ı vurdular. Kocası Selim Usta'yı yaralayıp esir aldılar. Rumlar taarruza geçtiğı sırada bizler de çalıların arkasında savaşıırken Mehmet Emin isimli bir Mücahidimizi şehit verdik. Daha sonra köyü Barış Gücü'nün denetimine bırakmak zorunda kaldık. Sonra köyümüze döndüğümüzde dokuz tane şehit verdiğimizizi öğrendik. Ama cesetlerin yeri hakkında kimsenin bilgisi yoktu. Bizim araştırmamızla cesetleri gübre yığınlarının içinde bulduk ve onları köyümüzün mezarlığına gömdük. Barış Gücü'nün yayınladığı yazı ile biraz huzur sağlanmış görünüyordu. Herkes eskisi gibi evlerine yerleşmiş ve

işlerine gidip geliyorlardı. Bu huzur ortamı çok fazla sürmedi ve Rumlar'ın köye tekrar girip bizleri esir almasıyla bozuldu. Bizi kamyonlarla Limasol Kasabası'na götürdüler. 21 Ekim 1974'e kadar esir olarak Rumlar'ın elinde kaldık. Her gün üç zeytin ve bir küçük parça ekmek yemek şartıyla mücadele ettik. Esir kampında tutulduğumuz ilk gün Rumlar bizi Limasol'a götürdüğünde süngülerle ve dipçiklerle vurmaya başladılar. Beni sekiz arkadaşım ile bir hücreye koydular. Hücreye girdiğimizde çok karanlık ve sessizdi. İlk önce ben içeri girdim. Adımımı attığımda birşeyin üstüne basar gibi hissettim. Elimle yokladığımda insan vücutlarına benziyordu. Ama hiç ses çıkmadı. Sabahtan kalktığımızda bir küçük odanın içinde bizden ayrı kırk kişinin daha olduğunu gördük. Ve o kampın içinde üçbin Türk olduğunu öğrendik. Biz ölümle korkarken bu kadar çok Türk'ü görünce cesaretimizi topladık ve kendimize olan güvenimiz arttı. Bu arada bizlere yapılan baskılardan birçok arkadaşımız bunalımlara girdi. Rumlar gözlerimin önünde Türk arkadaşlarımın başlarına torba giydirip dövdüklerini, işkence yaptıklarını gördüm. Hatta benim boğazımda kartal şeklindeki kolye için kantindeki Rum bayanın onu istemesi üzerine tartışırız. Ona vermemek istediğimi söyleyince beni ölümle tehdit eder. O akşam beni öldüreceklerini sondım, çok korktum. Kamptan bir arkadaşımız firar eder. O firar ettiği için kamptaki bütün esirlere kapalı hücre cezası verilir. Ben bu cezaya uymayarak tuvalete gittim. Tuvaletten çıkarken niçin gittim diye beni dövmeye başladılar. Bu arada benimle birlikte tuvalete giden yetmiş yaşında bir ihtiyar da

vardı. Beni dövdüklerine değil , gözlerimin önünde yetmiş yaşındaki bir ihtiyarı dövdüklerine çok üzüldüm. Esir kampından kaçmayı başaran arkadaşımızın kardeşi de orada esirdi. Rumlar bunun acısını kardeşinden çıkarmayı tasarladılar. Bu arkadaşımıza çok büyük işkence yaptılar. En sonunda bu genç arkadaşımız bu işkenceye dayanamayarak benim gözlerimin önünde ikinci kat balkonundan Rum askerlerinin üzerine daldı ve silahlarını eline aldı. Ve bütün Rum askerlerini tam siper yere yatırdı. Çok büyük bunalımlar içindeydi. O zamanki Limasol Kaymakamı da esirdi. Rumlar'ın zoruyla Olgun isimli genç arkadaşımızı Rumlar'ı öldürtmekten ikna etti. Rumlar ona bunalımdadır diyerek bir iğne yaptılar. Ama hala daha bugün Olgun arkadaşımızın hafızası yerinde değildir. Esir kampında iken dövme yapan bir arkadaşımız vardı. Koluma esir tutulduğum günün tarihi ile serbest kaldığım günün tarihlerini yazdırdım. 21 Ekim 1974 değişim olur. Türk esirler ile Rum esirler değiştirilir. Değişimde ilk geldiğimiz yer Lefkoşa idi. Mücahitler Sitesi'ne giderek imza attık ve beş Kıbrıs Lirası bize verdiler. O parayı alıp köyüme gittim. Vatani görevimi yapmak için Lefke Sancaktarlığı'na başvurdum. Lefke Sancaktarlığı bizi Yeşilirmak'a gönderdi. Otuz ay boyunca askerlik yaptım ve sonra artık sivil hayata döndük.

Turgay SARIKAYA
Yaş : 43
Yer : GÖNYELİ

ŞAHİS ADLARI İNDEKSİ

-A-

Ahmet, 35

Ali, 10

Ali Çınarlı, 18,19,20

-C-

Celal Barsaklı, 21,22,23,24

Cengiz Topel, 9

-F-

Feyzullah Bostancı, 25,26,27

Fikri Üzmen, 28,29,30

-G-

Gülşen Sonsal, 4,5,31,32

Grivas, 18

-H-

Hasan Hacıeyyub, 6,33,34

-İ-

İbrahim, 37

İlkgün, 5

-K-

Kemal, 10

-M-

Makarios, 18,20

Mehmet, 10

Mehmet Dayı, 13

Mehmet Emin, 38

Müzeyyen Hanım, 38

-N-

Nikos Samphson, 12

Nurten Ahmet, 7,8

-O-

Olgun, 40

-Ö-

Ömer Akcan, 15,16,35,36

-R-

Recai Dayı, 37

-S-

Selim Usta, 38

-T-

Tarkan, 38

Turgay Sarıkaya, 9,10,11,37,38,39,40

-Y-

Yusuf Gazi, 9

-Z-

Zekiye Özmen, 12,13

YER ADLARI İNDEKSİ

-A-

Adana, 32
Akıncılar, 9
Arabahmet, 12,13
Ayhira, 29

-B-

Balyo Tepesi, 33
Bilelle, 15,16
Boğaz, 6
Bostancı (Zotya), 10
Büyük Kaymaklı, 8,12,24,33

-C-

Cikko Manastırı, 8,12

-D-

Dereboyu, 25
Dikelya, 30
Dikmen, 36
Doğancı, 9,38
Dumlupınar, 33

-E-

Erenköy, 9

-G-

Geçitkale, 30
Girne, 6
Gudrafa, 10

-H-

Hamitköy, 19,24,33,35
Haspolat, 20,33

Hisarköy, 6

-K-

Kara Tepe, 19,20,33

Kıbrıs, 35

Kırnı, 15,16

Kızılbaş, 22

Kornaro Oteli, 27

Köşklüçiftlik, 8,15

Küçük Kaymaklı, 5,8,12,13,24

-L-

Larnaka, 28

Ledra Palas, 6

Lefke, 9

Lefkoşa, 7,8,10,11,12,15,16,25,30,32,37,40

Lefkoşa Türk Lisesi, 15

Limasol, 5,31,38,39

-M-

Magosa, 32

Makraşi, 35

Marmara, 21

Mersin, 32

Mutluyaka, 29

Mücahitler Sitesi, 25,40

-P-

Perestorona, 10

Pergama, 30

Piskobu, 32

-R-

Ruso Ortaokulu, 23,24

-S-

Saray Otel, 7,8,12
St. Hilarion Kalesi, 15

-T-

Taşkent, 28,29
Taşpınar (Angolem), 9,10,37
Tepebaşı, 6
Teraziköy, 28,29
Türkiye, 6,9,18,23,25,33,35

-V-

Vadili, 30
Vikla Tepesi, 19,33

-Y-

Yeşilırmak, 40
Yeşilyurt (Pendaya), 9
Yusufidis Kliniği, 32